

Il·lustració de la coberta del llibre de Pere Alfons LRP

sèrie de converses entre un adult que instrueix i un jove que demana i rep els seus ensenyaments". Inclou contes, advertiments, proverbis, sentències, versos i similis... que Pere Alfons ha traduït al llatí després d'esborrar qualsevol aspecte de la religió musulmana (o de la cultura oriental en general) que pogués ofendre el lector cristià. Som al segle XII! Fins i tot el compilador, que posseïa coneixements fermes d'hebreu, de la Bíblia i del Talmud, es va prendre la llibertat, diuen Fornés i Puig, d'inventar relats i proverbis similars als que l'autor sabia.

Maria Antònia Fornés i Mercè Puig tradueixen el primer recull de saviesa popular, espiritual i mundana, escrit en llatí i d'inspiració oriental

Crítica

David Paloma
david.paloma@uab.cat

Comenceu el llibre per on vulgueu. Hi llegireu l'exemple de l'amic de veritat –i el del mig amic–, dels tres poetes, del mul i la guineu; l'exemple de Sòcrates i el rei, el del filòsof que passava per un cementiri, el de l'ermita que allionava la seva ànima... Els relats s'encadenen i, per descomptat, fan de bon llegir, potser perquè la saviesa popular té a veure, poc o molt, amb la saviesa universal. "Malgrat els més de nou-cents anys transcorreguts, molts dels consells que conté són encara ben vàlids."

És per això que em costa de creure que una obra com *Disciplina clericalis*, llegida, copiada, versificada, traduïda i reelaborada a la mateixa edat mitjana a les literatures vulgars (tres traduccions al francès, una a l'anglès, un fragment d'una versió toscana i un d'una versió islandesa i encara una part traduïda a l'hebreu), no tingui cap manuscrit ni en català ni en castellà. Potser sí que es tracta, al capdavant, d'una influència indirecta: temes, arguments i contextos recurrents la font principal dels quals és difusa. O potser algun dia se seguiran altres pistes i es trobaran altres proves concloents.

La introducció del llibre sí que cal llegir-la, amb un llapis afilat i els sentits desperts (estalvieu-vos, si voleu, les 145 notes a peu de pàgina), per assaborir el contingut que segueix i per agrair que hi hagi mans expertes que ens l'acostin. Visca el mestratge excepcional de les traductores i editores.

PRIMER RECULL DE SAVIESA POPULAR

Si mai voleu tenir un bon exemple de què és la filologia, agafeu aquest llibret de les Edicions de la Universitat de Barcelona. És per mostrar-lo a amitats, saludats i despistats. Dues filòlogues excepcionals, Maria Antònia Fornés i Mercè Puig, tradueixen el primer recull de saviesa popular, espiritual i mundana, escrit en llatí i d'inspiració oriental. El tradueixen amb una prosa planera i directa. El tradueixen amb criteri i amb una intenció didàctica: les 126 notes al final de l'obra no dificulten la lectura sinó que mostren, a qui convingui, el fons insondable d'uns coneixements doctes. No cal llegir-los, si només interessa la història, però cal admirar-los, si també interessa la història.

Pere Alfons, jueu convers, home de ciència, mestre d'astronomia, batejat a Osca l'any 1106, és el compilador d'"una

DISCIPLINA CLERICALIS

Autor: Pere Alfons
Editorial: Edicions de la Universitat de Barcelona
Pàgines: 172